

MARRAZKETA TRESNA EZIN HOBEA DA EDOZEIN OGIBIDETAN ARITZEKO, BAINA EZ DA TREBEZIA MODUAN LANTZEN

Hernanin hartu gaitu Ainara Azpiazu Aduriz ilustratzaileak, Andrekaleko bigarren zenbakian. Etxe horretan hazi zen Axpi, eta hantxe dauka orain lokala.

Historia polita dakar kale horrek: ofizialki, Kardaberaz deitzen zen, baina, orain dela bost urte, herritarren ekimenez, tradizioz eman izan zaion izena berreskuratu zuen. Toki egokia da, dudarik gabe, gaurko elkarrizketa egiteko. Izan ere, horixe baita Axpiren lanaren ardatzetako bat: iruditeriatik at geratu direnak (emakumeak, adinekoak, haurrak) koloretara ekartzea.

 DANELE SARRIUGARTE MOCHALES

 DANI BLANCO

Badira hamar urte afizioa ofizio bihurtu zenuela, nola gertatu zen?

Txikitatik asko gustatzen zitzaidan marraztea, beste ume askori bezala, eta ez nion sekula utzi. Amak Donostiako denda dotore batean egiten zuen lan, Nerecáñen, eta han bulego eta arte material ugari saltzen zen. Opariak handik ekartzen zizkidan, bera ere oso artezalea zen eta tarteka dendatik mimos ekarritako opariek garatu nuen zaletasuna haurtzaroan. Iritsi zen zer egin eta nora joan erabakitze garaia, eta etxean ez zuten oso begi onez hartu arte ederren aukera, eta erabaki nuen soziologia egitea. Nahiko nota txukunekin bukatu nuen, soziologo lana atera zitzaidan eta ikerketa batzuk egin nituen. Orduan konturatu nintzen soziologiak ematen zidan begirada eta errealitatea aztertze giltza hori oso go-

goko nuela, baina ez zela izan nahi nuen ogibidea, edo, gutxienez, ez nuela geratu nahi zintzilik utzitako arte ederren bide horri pixka bat heldu gabe, oraindik gaztea nintzen-eta. Zortzi ordu zerbaitetan pasa behar dugu, izan dadila gustukoa. Soziologiak begirada ematen zidan, eta arte ederrek hori plazaratzeko modua.

Arte ederretan ere ez zinen ase, ordea.

Lehen urteak oso dispertsoak ziren, handik eta hemendik probatzen zen, eta nik, ordurako, gauzak nahiko garbi neuzkan, ez nuen denbora gehiago "galdu" nahi. Ahalegin handia eskatzen zidan aldi berean lana eta ikasketak egiteak. Teknikan gehiago sakontzea zen nik behar nuena, nahi nuena egiten segitzeko: munduarekin komunikatzeko. Baina arte ederretan ez nuen ikusten aukera handirik horre-

tarako. Are gehiago, esango nuke oso gutxietsia zegoela modu hori. Komikia, ilustrazioa, gauza figuratiboak egitea... ez zen hori bultzatzen zena. Ilustrazioan topatu nuen nire bidea, ikastaroak eginda lehen-dabizi eta masterrean ondoren, Italian.

Komunikatu nahi zenuela diozu: zer ordea?

Adibidez, emakumeen irudiak ez nituen ikusten gizartean garrantzitsuak ziren tokietan, irudiak egon ohi diren tokietan: prentsako tiretan, aldizkarietan... Ematen zuen munduaz hitz egitea zela gizonen munduaz hitz egitea. Hala zen. Bazirudien mundua hura zela, baina hori zen munduaren frakzio txiki bat. Faltan botatzen nituen, ez bakarrik emakumeak, adinekoak, jendea, umeak eta bestelakoak ere bai.

Askotariko lanak egiten dituzu. Has gaitezen liburu ilustratuekin. Nolakoa da esparru hori?

Euskal Herrian oso gutxi produzitzen dira, ez baita produzitzeko merkea. Itzulpenak bai, asko egiten dira, ederrak gainera. Bertako produkzioa hasitapenetan dagoela esango nuke, badaude argialetxe batzuk apustu handiagoa egiten dutenak, zorionez, eta uste dut goraka doala. Bestalde, beste herrialde batzuekin konparatuz, Euskal Herrian ez daukagu irudiaren kulturarik, batere ez. Irudia umeen munduarekin lotzen da oraindik ere, eta umeen mundua lotuta

dago gutxiago balio izatearekin. Umeen munduari lotuta egotea ez da berez txarra, zoragarria da, niri asko ematen dit: umetako askatasuna, ideien zabaltasuna... zoragarriak dira. Ematen du ume eta heldu ezberdin garelara, baina azken batean pertsona berdina da, garapen baten ondoren. Ez dakit zergatik gutxien ditugun gauza horiek. Bide bat daukagu egiteko horretan ere.

Zein da zuretzat halako liburuaren xarma?

Uste dut jendearengana iristeko ahalmen handia dutela, zeren irudi zora-

garriak izaten dituzte eta testuaren eta irudiaren arteko jolasa ere oso polita izaten da. Nolabaiteko sentsazio ona uzten dute, askotan oso sakonak eta zuzenak dira. Liburuaren bidez eduki bat jasotzeko beste modu bat da, eta beste esperientzia mota bat eskaintzen du, oso polita iruditzen zaidana. Sortzaile bezala goxoki bat da.

Testuaren eta irudiaren arteko jolasa aipatu duzu. Nolakoa behar du?

Sortzaileak erabakitzen du nolakoa izan daitekeen. Garbi dagoena da ez duela errepikakorra izan behar, irudiak ez duela errepikatu behar testuak esaten duena, ezta irudiak adierazi testuak esaten duena. Hortik aurrera hainbat harreman sor daitezke. Batetik, kontraesana sor daiteke bien artean, eta horren bidez interesa piztu. Edo, bestela, irudiaren bidez historia zabaldu daiteke, bigarren mailako istorioak sortuz, adibidez. Niri interesgarriak zaizkit testu eta irudien artean jolasa sortzen dutenak, irakurlearekin konplizitatea sortzen dutenak.

Entzuna dizut baduzula gogoia biak zuzen egiteko, testua eta irudia.

Orain hasi naiz. Biak iruditzen zaizkit garrantzitsuak. Asko gustatzen zait beste baten buruan sortutakoak ilustratzea, konturatu naizelako niri okurrituko ez litzaizkidakkeen gauzak sortzen direla, eta hori oso aberasgarria da. Nire testuak egitea eta beste batekin lan egitea, biak eskatzen dizkit gorputzak.

Nola funtzionatzen du elkarlan horrek?

Pertsonaren araberakoa da, oso. Nire ustez *Arraroa*-k ondo funtzionatu zuen idazten eta marrazten hasi aurretik gertatu zelako elkarriketa.

Paulak [Estévez] eta biek erabaki zenuten historia zein izango zen, lanean hasi aurretik.

Album batek, azken finean, zerbaiti buruz hitz egiten du bi hizkuntzatan, zerbait osoa gogoa sortuz. Orduan guk biok adostu genuen gaia, nola enfokatuko genuen eta nondik arituko ginen. Gero bategingongo du testua eta besteak irudia, baina aurretik erabakita dago oinarria. Iruditzen zait, gainera, modu horretan askoz aseago geratzen direla bai ilustratzailea bai idazlea.

Normalean hala izaten da prozesua?

Normalean, lehenengoa testua izaten da. Testua iristen zaizu eta hor bilatu behar

duzu nola osatu liburua irudien bidez. Zu atzetik zatoz, nolabait esatearren. Horrek, batzuetan, ilustratzailearen lanari ez dizkio gauzak oso erraz jartzen. Testua nolakoa den, zenbat arnas uzten duen... Modu horretan idazlea izaten da gaia erabakitzen duena, eta tarteka gaia erabaki ahal izateko gogoia sentitzen hasi nintzen, horregatik hasi nintzen nire testuak idazten.

Muralak ere egiten dituzu. Hemen ondoan badago handi bat, Hernaniko frontoiaren atzean. Maitea duzu, ezta?

Bai. Ni hemengoa naiz, Andrekalekoa, eta anaia eta biok txikitari asko joaten ginen hara, aspertzen ginenean, esku-pilotan aritzera. Etxe hau familiako etxea izan da eta senide asko bizi izan dira hemen, eta *Tilosetan* [Ezkiaga pasealekua] ere asko ibilitakoa naiz gartzaroen. Karga simbolikoa dauka Hernani delako, *Tilosak* hor direlako, oraindik imajinatu ditzake delako nire aitona-amonak eta lagunak paseatzen, emakume pilotari bat agertzen delako horman... Niretzat gauza horiek denak oso garrantzitsuak dira.

Zeuk egin zenuen dena, garabi handi batera igota.

Abentura totala izan zen, odisea txiki handi bat. Prozesua bera oso polita izan zen, jende asko pasatzen zen, aspaldi hitz egin gabeko jende askorekin hitz egin nuen, eta orokorrean asko gustatu zitzaion murala.

Beka batekin egin zenuen, ezta?

Hori da, Hernaniko lehenengo kale arte beka izan zen. Deialdia oso irekia zen. Zuk proiektu bat aurkeztu behar zenuen, diziplina ez zegoen erabat zehaztua, bai ordea gehienez eska zenezakeen diru-kopurua. Pareta ilun-iluna zegoen, goroldio eta lizunetz bete... Zoko tankera zuen tokiak, egia esan. Udalari eskatu nion pareta hori txukuntzeko, gainontzeko garabiak-eta proiektuaren kostuetan sartu nituen. Eta udalak onartu! Oso eskertua nago.

Zer gustatzen zaizu muraletatik?

Kalean daudela. Jendea pasa egiten da kaletik, eta ikusi egiten du. Liburu bat irekitzeko joan behar du liburu-dendara, erosi behar du liburua eta eduki behar du denbora liburua leitzeko. Museoa

berdin, sartu behar duzu begiratzera. Kalean, hor dago, muralaren gauza garrantzitsu bat iruditzen zait. Geroz eta errespetu handiagoa ematen dit, urteak pasa ahala konturatu naizelako, kalean inguruan dauden elementu guztiekin funtzionatu behar duela. Armoniak bilatu behar direla iruditzen zait, eduki behar zaiola errespetua murala dagoen tokiari. Iruditzen zait dagoen toki horrekin harremanetan egon behar duela. Ez da liburu bat; liburua ixten duzu eta hor bukatzen da, murala ez.

Komikiak, horra hor zure lanaren beste ardatz bat. Tupust! kolektiboko kide zara, eta orain dela gutxi atera duzue izen bereko komiki-bilduma.

Usaimena izeneko istorioa osatu duzu. Maiz erabiltzen dituzun gaiak atera dituzu

“

Nire etxean bizitza prozesuaren metafora eta irakaspen asko animalien edo landareen bidez ematen ziren

hor ere: natura, animaliak, arbasoekiko lotura, komunitatea, ahizpatasuna...

Naturarena etxetik datorkit. Nire aitona ehizatari zen, baita osabak, aita, anaia... Batzuek ehiza ikusiko dute begi txarrez, eta ulertzen dut. Nik ere urte luzeetan

kontraesan eta borroka handiak izan ditut, eta oraindik ere ez zait kontu erraza egiten, urte luzez ez nuen ehizatutakorik jan. Pentsa, begetarianoa ere izan nintzen. Erruduntasuna sortzen zidan. Hala ere, badu beste alde bat, natura oso barrutik eta oso ondo ulertzeko moduak dituena. Askok hausnartu, familiakoekin eztabaidatu eta sufritu dut gai horrekin, baina nigan arrasto ona ere utzi du. Nire etxean eduki da sen oso handia eguraldiari begiratu eta jakiteko zer giro egingo duen, kasik base-rritarrak bezala. Txikitari orduak pasatzen genituen errikoan arrantzan. Animalia asko ezagutu dut bertatik bertara: azkonarrak, basurdeak, basahuntzak, orkatzak, azeriak... Garai batean, gure harremanak ez ziren gizakietara mugatzen, gure harremanak ziren landareekin, animaliekin, eguraldiarekin... Gaur egun, munduaren ulerkera honetan, ematen du aparte gaudela, nolabaiteko haustura bizi izan da, baina guk etxean ez dugu inoiz haustura bizi izan. Nire etxean bizitza prozesuaren metafora eta irakaspen asko animalien edo landareen bidez ematen ziren. Gainera, adibideak bilatzen hasita, denetik dago, adibidez, bisigua hermafrodita da. Hori gustatzen zait, naturan ez dago eredu bakar bat, mila modu eta kolore baizik.

Ainara Azpiazu Aduriz, Axi

1980, HERNANI

Soziologia eta Arte Ederrak ikasi zituen Bilbon, eta ilustrazioko master bat egin zuen Italian. Ilustratzaile dabil azken hamar urteotan, hainbat lanetan: komiki-tirak, liburuak, tailerrak eta muralak egiten ditu. Autonomoa da, baina, gaur egun, Kabiene elkarlan gunean dabil, Usurbilen. 2017an Etxepare saria eskuratu zuen, Paula Estévezekin batera egindako *Arraroa* lanari esker. Tupust! kolektiboko kidea da, eta Txalapartak berriki kaleratu duen izen bereko komiki-liburuan parte hartu du. Haren lanetako batzuk ikusgai daude Donostiako Lugaritz kultur etxean, ekainaren 14ra bitarte.

Zu orain Igeldon bizi zara.

Naturarekin gertutasuna bilatu dut, behar dut. Ez badaukat, galduta bezala sentitzen naiz. Guk, nahiz eta kalekoak izan, oso presente genuen natura, bailara hau batez ere, hemendik Goizuetarakoa. Belaunaldietan, naturarekin harremanetan bizi izan direnek gordetzen duten hori da interesatzen zaidana, natura irakurtzeko gaitasuna. Guk lehenago bagenuen kultura handi bat, osasuna eta gure burua beste modu batera ulertzekoa, beste norabait begira ginen. Orain ematen du antropozentrismoan murgilduta gabiltzala, baina batzuetan hamsterrak bezala gabiltza, gurpilean, eta ez dakigu soluzioa bilatzen. Kultura horietara asko jotzen dut inspirazio bila. Inkisizioa, esaterako, oso gertaera garrantzitsua iruditzen zait gizartean aldaketa oso garrantzitsuak ekarri zituelako, basakeria handia izan zelako, eta nik aipatu ditudan sustraiak deabrutu zituztelako. Galera handia ekarri zuen horrek.

Marrazketa eta komiki eskolak ere ematen dituzu. Zer iritzi duzu arte hezkuntzaren egoeraz?

Gaiak beste elkarrizketa baterako eman lezake, baina laburrean, esango nuke

curriculumean ez dutela leku duinik ez arte plastikoek ez bisualek, eta alboratuta eta mespretxatuta daudela. Marrazketa adibidez, tresna ezin hobea da edozein ogibidetan aritzeko, baina ez da trebezia moduan lantzen. Horrek hutsune handiak sortzen ditu.

Askok uste dute marraztea dohain bat dela, lehen bertsolariekin gertatzen zen bezala, uste zen bertsolaria jaio egiten zela, berezkoa zuela dohaina. Marrazke-

tarekin antzeko irakurketa egiten dela iruditzen zait, ahalmen berezi bat duzu, edo ez duzu, eta kito. Eta ez da horrela, inondik inora. Teknikak daude, trikimailuak, pauso konkretuak, behin ezagutuz gero edozeinek marrazten ikastea ahalbidetzen dutenak. Edozeinek. Uste dena baino askoz denbora gutxiagoan oinarriak oso ondo barnera daitezke. Beharrezkoa ikusten dut hezkuntza programak hori kontuan hartzea. ●

ANTOLATZAILEAK

BABESLEAK

CAF elhuyar

neiker

CAF ELHUYAR SARIAK

25 URTE

IGO

TRENERA!

Maiatzaren 15ean emango dira CAF-ELHUYAR sariak

Ekitaldia Beasaingo CAFen izango da, 18:00etan GONBIDATUTA ZAUDE!